

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 18^{ης} ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1943

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΔΟΝΤΑ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

ΨΗΦΙΣΙΣ ΠΡΟΪΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1944

Συμφώνως πρὸς τὰ ἄρθρα 104 τοῦ Ὁργανισμοῦ καὶ 38 τοῦ Ἐσωτερικοῦ Κανονισμοῦ, ψηφίζονται ὑπὸ τῆς Ὀλομελείας ὁ Προϋπολογισμὸς ἐσόδων καὶ ἐξόδων, α) τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ β) τῶν προσηρητημένων εἰς αὐτὴν ὑπηρεσιῶν.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΜΕΛΩΝ

Κωνσταντίνου Ἀμάντου: Νέα βιβλία περὶ τῶν Σλάβων ἐν Ἑλλάδι.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ ΠΡΟΣΕΔΡΟΥ ΜΕΛΟΥΣ

ΚΑΛΑΙ ΤΕΧΝΑΙ.—Ἡ ἑκατονταετηρὶς τῆς Ἀνωτάτης Σχολῆς τῶν Καλῶν Τεχνῶν ὑπὸ Ἑπαμ. Θωμοπούλου.

Ἡ ἱστορία τοῦ νεοελληνικοῦ πολιτισμοῦ σημειώνει μὲ χρυσὰ γράμματα μίαν ἡμερομηνίαν, ἡ ὁποία ὑπῆρξεν ἀφετηρία σπουδαίων καὶ ὠραίων προσπαθειῶν ἀλλὰ καὶ ἐπανασυνέδεσε τὴν Ἑλληνικὴν ζωὴν μὲ τὸ μακρινὸν καὶ ἔνδοξον παρελθόν της. Εἶναι ἡ 9η Νοεμβρίου 1843, ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ἐδημοσιεύετο εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως τὸ Διάταγμα τοῦ Ὁθωνος. «Περὶ διοργανισμοῦ τοῦ ἐν Ἀθήναις σχολείου τῶν τεχνῶν» καὶ ἐτίθεντο αἱ βάσεις τῆς καλλιτεχνικῆς παραδόσεως τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος.

Πρώτη Καλλιτεχνικὴ Σχολὴ ἐν Ἑλλάδι ἀναφέρεται ἡ ἐν Κερκύρα τὸ 1806 ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ Παύλου Προσαλέντη, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ ἐσπούδασε γλυπτικὴν ἐν Ἰταλίᾳ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τοῦ Ἁγίου Λουκά μὲ καθηγητὴν τὸν Κανόβαν, ἠθέλησε νὰ διδάξῃ εἰς τὴν πατρίδα του τὰς ὠραίας τέχνας, βοηθούμενος πρὸς τοῦτο ἀπὸ τὸν Βέγιαν, καθηγητὴν τῆς σκιαγραφίας, καὶ τὸν Χρόνην, κα-

θηγητὴν τῆς γεωδαισίας. Ἡ πρωτοβουλία αὐτῆ τοῦ Προσαλέντη ἔδωσε ταχέως τοὺς καρπούς της καὶ ὅταν ὁ ἀρμοστής Μαίτλαντ εἶδεν ἐν Κερκύρα τόσῃν καλλιτεχνικὴν ἐπίδοσιν, ἐθαύμασε καὶ μετέτρεψε τὴν ἰδιωτικὴν Σχολὴν τοῦ Προσαλέντη εἰς δημοσίαν, στεγασθεῖσαν εἰς τὴν Παλαιὰν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου.

Ἐδημοσιεύθη, πρὸς τούτους, πρὸ τοῦ Διατάγματος τῆς 9ης Νοεμβρίου 1843 ἕτερον Διάταγμα τὴν 31ην Δεκεμβρίου 1836 «περὶ ἐκπαιδεύσεως εἰς τὴν ἀρχιτεχνοικὴν», τὸ ὁποῖον προέβλεπε τὴν κατὰ Κυριακὴν καὶ τὰς ἑορτὰς διδασκαλίαν τῆς ἀρχιτεχνικῆς καὶ τὴν κατάρτισιν μαστόρων, δηλαδὴ ἀρχιτεχνιτῶν.

Ἄλλ' αἱ βάσεις τοῦ σχολείου Καλῶν Τεχνῶν ἐτέθησαν μὲ τὸ Διάταγμα τοῦ 1843, ἔκτοτε δὲ ἀρχίζει ἡ μεγάλη καὶ γόνιμος προσπάθεια διὰ τὴν ἀναβίωσιν τῶν τεχνῶν ἐν Ἑλλάδι.

Τὸ Πολυτεχνικὸν Σχολεῖον, ὡς ὠνομάσθη τὸ πρῶτον ἐκεῖνο καλλιτεχνικὸν ἴδρυμα τῆς χώρας, ἤρχισε νὰ λειτουργῇ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Φρειδεरिकου φὸν Ἰσέντερ, κατελθόντος εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τοῦ Βασιλέως Ὀθωνος, μέχρι δὲ τοῦ 1864 ἀναφέρονται ὡς διαπρέψαντες καθηγηταὶ τῶν καλλιτεχνικῶν μαθημάτων οἱ ἑξῆς:

Θείρισος (1837 - 1843), Βαυαρὸς ζωγράφος καὶ ἐκτελεστὴς τῶν ἔργων τῆς Ρωσικῆς ἐκκλησίας, ἔχων βοηθὸν τὸν μαθητὴν του Νικηφόρον Λύτραν. Μπονιρὸ (1840 - 1843), μαθητὴς τοῦ Ingres, τὸν ὁποῖον ἔφερον ἐδῶ δι' ἐξόδων της ἡ Δούκισσα τῆς Πλακεντίας. Σίγκελ (1837 - 1845) διατελέσας καθηγητὴς τῆς Πλαστικῆς καὶ βραδύτερον τῆς Γραφικῆς. Ἔργα αὐτοῦ οἱ γοῦπες τῶν παλαιῶν Ἀνακτόρων. Φίλιππος καὶ Γεώργιος Μαργαρίται (1844 - 1863) ὁ ζωγράφος τῆς Μπουμπουλίνας, τοῦ Ἀνδρέα Μιαούλη καὶ τοῦ Γεωργίου Καραϊσκάκη. Ροβέρτος Τσεκόλης (1844 -) ἱατρὸς καὶ διακεκριμένος προσωπογράφος. Μέλος τῆς ἐν ἔτει 1844 ἰδρυθείσης ἐν Ἀθήναις «Ἐταιρείας τῶν ὧραίων Τεχνῶν» εἰργάσθη ὑπὲρ τῆς διαδόσεως τῆς καλλιτεχνίας· διετέλεσε δὲ περὶ τὸ 1844 καθηγητὴς τῆς ἐλαιογραφίας εἰς τὸ Σχολεῖον τῶν τεχνῶν. Μ. Σ. Γεωργιάδης (1844) διετέλεσε καθηγητὴς τῆς ἀρχιτεχνικῆς καὶ Πλαστικῆς, Ἱερομόναχος Ἀγαθάγγελος Τριανταφύλλου (1857-1864) διετέλεσε καθηγητὴς τῆς Χαρακτικῆς καὶ Χαλκογραφίας. Ἐπίσης ἀναφέρονται ὁ ἀρχαιολόγος Λουδοβίκος Ρὸς διὰ τὸ μάθημα τῆς ἱστορίας τῆς τέχνης, ὁ μεταλλειολόγος Fiedler, οἱ ἀρχιτέκτονες Θεόφιλος καὶ Χριστιανὸς Χάνσεν καὶ Λουδοβίκος Λάνγκε.

Τὸ Πολυτεχνικὸν Σχολεῖον ἐστεγάσθη κατ' ἀρχὰς εἰς τὰς δύο συνεχόμενας διωρόφους οἰκίας τῆς ὁδοῦ Πειραιῶς ἀριθ. 38 καὶ 40 ἔναντι τοῦ ᾠδείου Ἀθηνῶν, ἀκολούθως δέ, χάρις εἰς τὰς γενναίας δωρεὰς τῶν μεγάλων ἐθνικῶν εὐερ-

γετῶν, Στουρνάρη, Τσοίτσα καὶ Ἀβέρωφ ἀπέκτησε τὸ σημερινὸν κτηριακὸν τοῦ συγκροτήμα.

Ἡ διδασκαλία βιομηχανικῶν καὶ καλῶν τεχνῶν γίνεται ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην μέχρι τοῦ 1910, ὅτε διὰ τοῦ νόμου ΓΧΙΑ τὸ Σχολεῖον Καλῶν Τεχνῶν ἀποκτᾷ αὐτοτέλειαν μὲ ἰδίαν διεύθυνσιν καὶ ὑπάγεται εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Ὑπουργείου Θρησκευμάτων καὶ Παιδείας, ἐνῶ τὸ Ἐθνικὸν Μετσόβιον Πολυτεχνεῖον ἀποσπᾶται ἐκ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τίθεται ὑπὸ τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Ὑπουργείου τῆς Συγκοινωνίας.

Ἴδου τώρα τὸ διδακτικὸν προσωπικὸν τοῦ Σχολείου Καλῶν Τεχνῶν, τὸ ὁποῖον ἀναδιοργανώθη τὸ 1930 ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου Δημητριάδη καὶ μετονομάσθη Ἀνωτάτη Σχολὴ τῶν Καλῶν Τεχνῶν.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ (1863 - 1943)

Γεώργιος Λάντσα 1863, Ἰ. Κωνσταντίνου 1864, Ξεν. Ἰωαννίδης 1864 - 1880, Γ. Φυτάλης (1864), Σπυρίδων Προσαλέντης 1865 - 1870 1895, Νικηφόρος Λύτρας (1864 - 1904), Α. Ροβέρτος (1879 - 1880), Λεων. Δρόσης (1872 - 1884), Ἰ. Πύργας (1880 - 1882), Γ. Βροῦτος (1882 - 1909) Κωνσταντῖνος Βολωνάκης (1887 - 1907), Γ. Φέρμπος (1892 - 1908), Γεώργιος Ροῖλὸς (1895 - 1928), Β. Μποκατσιάνης (1900 - 1928), Δημήτριος Γερασιώτης (1903 - 1937), Ἀλεξ. Καλούδης (1903 - 1923), Ἐμμ. Λαμπάκης (1903 - 1908), Γεώργιος Ἰακωβίδης (1904 - 1932), Ὁ. Παπαϊωάννου (1906 -), Λάζαρος Ζῶχος (1908 - 1909), Θ. Θωμόπουλος (1911 - 1937), Νικόλαος Λύτρας (1925 - 1927), Κ. Δημητριάδης (1930 - 1943), Σπ. Βικάτος (1909 - 1939), Ἐπ. Θωμόπουλος, Π. Μαθιόπουλος, Ὁ. Ἀργυρός, Δημ. Μπισκίνης, Κ. Παρθένης, Ι. Κεφαληνός, Μ. Τόμπρος.

ΑΝΑΤΟΜΙΑΣ

Παῦλος Ἰωάννου, Κατερινόπουλος, Πιπερίδης, Γεώργ. Σκλαβοῦνος, Ἀποστολάκης.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

* Ζαχαρίας Παπαντωνίου, Παντελῆς Πρεβελάκης, Γεώργιος Παλαιολόγου, Δ. Τσιπούρας, Σωκράτης Κουγέας.

Κατὰ τὴν αὐτὴν χρονικὴν περιόδον ἐπαρουσίασε μεγάλην καλλιτεχνικὴν δρασίαν, καὶ ἐδόξασε τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα εἰς τὴν ξένην ὁ Νικόλαος Γύζης, ἀλλὰ δὲν ἐγένετο λόγος περὶ αὐτοῦ εἰς τὴν σύντομον αὐτὴν ἀνασκόπησιν, διότι δὲν ὑπῆρξε καθηγη-

τῆς τοῦ ἰδρύματος, τοῦ ὁποίου σημειοῦμεν τὴν ἑκατονταετηρίδα. Ὡσαύτως καὶ ὁ Γιαννούλης Χαλεπᾶς δὲν ὑπῆρξε καθηγητὴς τῆς Σχολῆς.

Δὲν παραλείπω ν' ἀναφέρω ὅτι ὁ ἐπίσημος ἑορτασμός τῆς ἑκατονταετηρίδος τοῦ Ἑθνικοῦ Μετσοβίου Πολυτεχνείου, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκε καὶ τὸ Σχολεῖον Καλῶν Τεχνῶν μέχρι τοῦ 1910, ὡς ἐσημειώθη ἤδη, ἐγένετο τὸ 1938 κατὰ τὸν ἐπισημότερον τρόπον, ἐσχολιάσθη δὲ δεόντως κατ' αὐτὸν ἡ δρᾶσις τῶν ἐκάστοτε διασῆμων διευθυντῶν καὶ καθηγητῶν Ἑλλήνων καὶ ξένων.

Τέλος θεωρῶ χρέος μου νὰ ἐξάρω ἰδιαιτέρως τὸ ἔργον τοῦ μεγάλου διδασκάλου τῆς Σχολῆς Νικηφόρου Λύτρα περὶ τοῦ ὁποίου ἐκτενῶς ὠμίλησα κατὰ τὴν πρὸ δεκατετραετίας εἰσδοχὴν μου εἰς τὴν Ἀκαδημίαν καὶ τῶν δύο νεωτέρων διδασκάλων Γεωργίου Ἰακωβίδου καὶ Κωνσταντίνου Δημητριάδου, οἱ ὅποιοι διέτελεσαν τακτικὰ μέλη τῆς Ἀκαδημίας, διὰ τὸ ἔργον τῶν ὁποίων θέλω ἀπασχολῆσαι προσεχῶς τὸ ὑμέτερον σῶμα.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΜΗ ΜΕΛΩΝ

ΧΗΜΕΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ.—Διερεύνησις τῆς συνθέσεως τῶν Ἑλληνικῶν ἐλαιολάδων ὑπὸ Σωκράτους Α. Καλογερά*. Τῇ συνεργασίᾳ τῶν Κ. Καλιδίου καὶ Πατρ. Βασιματζίδου. Ἀνεκοινώθη ὑπὸ τοῦ κ. Σπ. Δοντᾶ.

Ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι τοῦλάχιστον 40 διάφορα λιπαρὰ ὀξέα εἶναι γνωστά, τὰ ὁποῖα ὑπεισέρχονται διαφοροτρόπως εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν διαφόρων λιπῶν καὶ ἐλαίων, τῶν ὁποίων τὰ χαρακτηρισθέντα μόνον ὑπερβαίνουν τὰ 1400 κατὰ τοὺς Grun καὶ Halden, ἀντιλαμβάνεται κανεὶς πόσον δύσκολος εἶναι ἡ ἀναλυτικὴ ἐξέτασις τῶν ἐλαίων καὶ λιπῶν· χαρακτηρισμὸς τῶν καθ' ἕκαστα λιπαρῶν ὀξέων μιᾶς ἐλαιώδους οὐσίας ἀπαιτεῖ ὅπωςδῆποτε μακρὰν, προσπάθειαν.

Γενικῶς ἐκ τοῦ βαθμοῦ σαπωνοποιήσεως τῶν ἀναμικτων ὀξέων εὐρίσκομεν τὸ μέσον μοριακὸν βάρος, ἐκ δὲ τοῦ δείκτου ἰωδίου τὸν ὀλικὸν βαθμὸν τοῦ μὴ κορεσμοῦ αὐτῶν. Διὰ περαιτέρω ἐξέτασιν καὶ χωρισμὸν τῶν λιπαρῶν ὀξέων προβαίνομεν πρῶτον εἰς τὸν χωρισμὸν τῶν λιπαρῶν ὀξέων βάσει τῆς διαφορᾶς διαλυτότητος τῶν μετὰ μολύβδου ἀλάτων τῶν στερεῶν (κεκορεσμένων καὶ μὴ) καὶ ρευστῶν (ἀκορεστων) λιπαρῶν ὀξέων ἐντὸς αἰθέρος. Τὸ λίπος σαπωνοποιεῖται πρὸς ἀποχώρισμὸν τῶν λιπαρῶν ὀξέων, τὰ ὁποῖα κατόπιν ὑφίστανται κατεργασίαν μὲ ὀξικὸν μολύβδον καὶ κατόπιν μὲ αἰθέρα· διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ ἀποχωρίζομεν δύο ὁμάδας ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μὲν πρώτη περιέχει τὰ κεκορεσμένα λιπαρὰ

* SOCR. KALOGERÉAS. Recherches sur la composition des huiles d'olives grecques.